وتانشىلدىق سۇيىسپەنشىلىك كۇرەسكەرلەر

قۇم تەڭىزىن جاسىل القاپقا اينالدىرعان "جاڭا يۇيگۇڭ"

ـ حجيڭ اۋدانى حارمودون قالاشعى حارمودون قىستاعىنىڭ تۇرعىنى فۇ ججوۋ تۋرالى

30 جىلدىڭ الدىندا، قۇمدى بوراننىڭ ويرانىنا ۇشىراعان حجيڭ اۋدانى حارمودون قالاشعىندا ءبىر جاس ديقان ءىر جۇرەكتىلىكپەن قۇمدى تىزگىندەۋ ساپارىن باستادى. ول سامساعان سارى قۇممەن سان مارتە سايىسپ، قاجماس قايسارلىق كورسەتىپ، قارا شاشىن اق شالدى. ول پايدا ـ زيانمەن ەسەپتەسپەي، جاستىق كوكتەمىن يگى ىسكە ارنادى. 2018 ـ جىلدىڭ 11 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى ساعات 10دا، وسى قاراپايىم ديقان بەيجيڭدەگى حالىق سارايىنا كىردى، ءۇش تەرىستىك نەگىزىندەگى ورمانى ينجەنەريا قۇرىلىسىنىڭ 40 جىلدىق جاسىل قورعان العاباسارلىق مەدالى ونىڭ مويىنىنا ىلىندى.

ول بيىل 76 جاسقا كەلگەن حجيڭ اۋدانى حارمودون قالاشعى حارمودون قىستاعىنىڭ تۇرعىنى فۇ ججوۋ ەدى.

■ يۇيگۇڭداي مۇرات ورناتىپ، قۇم تەڭىزىن جاسىل القاپقا اينالدىرۋعا انت ەتتى

حجيڭ اۋدانى حارمودون قالاشعىندا ىعى شاقىزى جەل وتىنە ورنالاسقاندىقتان، قۇمدى بوران اپاتقا اينالعان، ورمان وتىرعىزىپ، قۇمدى تىزگىندەۋدەن ىلگەرى، كوشپە قۇم جىلىنا 2 ـــ 3 مەترلىك جىلدامدىقپەن ەگىس اتىزدارى مەن قىستاقتارعا سۇعىنا تۇسكەن بولاتىن.

وتكەن عاسىردىڭ 70 ـ جىلدارىندا، فۇ ججوۋ كەلىنشەگى چىن ايلاندى ەرتىپ حىتاننان شاقىرىپ كەلدى. فۇ ججوۋ سول كەزدى ەسنە الىپ بالاي دەدى: "قىستاققا جەتىپ كەلىپ، ءتورت توعىزەگىمىزگە قارا-عانمىزدا، كوزىمىزگە قۇم عاتا كورىندى". ءار جىلى كوكتەمدە، قۇمدى بوراننىڭ كەسىرىنەن ادامدار ۇيدەن اتتاپ شىعا المايدى، اتىزعا جاڭادان وتىرعىزىلعان ماقتا مايىسا بوران سوقسا بولعانى ءۇلىپ قالادى. "ءتىرى ادام قۇمنان قورلىق كورمەۋى كەرەك!" سول جىلى ول ءۇزىنىڭ ەگىس اتىزىنىڭ الدىنعى جاعىنان ءبىرىنشى ءتۇپ تەرەكتى ەگىپ، وسىدان باستاپ ورمان وتىرعىزىپ، قۇمدى تىزگىندەۋ جولىنا ءتۇستى.

"قالامشالار وتە قىمبات بولدى، مەن وزگەلەردىڭ جەمىس باقشاسىنداعى بۇتاپ تاستاعان بۇتاقتاردى تەرىپ اكەلىپ ەكتىم، ءبىراق جىل اينالعاندا ونگەنى جوقتىڭ قاسى بولدى. كەيىن اۋدانداعى باۋ ـ باقشا باسقارماسىنىڭ قىزمەتكەرى ماعان توپىراقتى سىرتتان اكەلىپ، شۇڭقىردى جاڭا توپىراقپەن تولتىرعان سوڭ بارىپ قالامشالاردى ەگىپ كور دەپ اقىل ايتتى. توپىراقتىڭ ءبارىن 10 كيلومەتر جىراقتان اكەلۋ كەرەك، وڭاي ەمەس قوي! مەن قۇددى يۇيگۇڭنىڭ تاۋدى كوشىرگەنى سياقتى، وسىناۋ قۇمدى دالانى ءبىر بولەك جاسىل الاپقا اينالدىردىم!" دەدى فۇ ججوۋ.

وسىنداي قاجىر مەن سەنىمگە سۇيەنگەن فۇ ججوۋ قۇمدى ءوڭىردىڭ جيەگىنە ىقتاسىن ورمانىن ءوسىردى ءارى العاشقى ادىمدا ىقتاسىن ورمانى بەلدەۋىن قالىپتاستىردى. الايدا، ىقتاسىن ورمانى بەلدەۋى قاتتى بوراندا جاپىرىلىپ قالادى، العاشقى مەرزىمدە جۇمساعان ءجۇز نەشە مىڭ يۇاننىڭ ءۇنەمى تىم ماردىمسىز بولعانىمەن، ءبىراق ونىڭ كوشپەلى قۇمدى تىزگىندەۋ سەنىمىن مۇقالتپادى.

■ قيىندىقپەن ايقاسىپ، قۇمدى تىزگىندەۋ سەنىمىنەن بۇلجىمادى

سوڭعى بىرنەشە جىلدا، فۇ ججوۋ ۇش تەرىستىك ىقتاسىن ورمانى قۇرىلىسى 4 ـ مەرزىمدىك ينجەنەريالىقتىڭ ءتيىمدى ورايىن مىقتى يگەرىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى ءۇزى قارجى توپتاپ ءبىر تراكتور، 3 توپىراق كۇرەۋىش ماشينالىق سياقتى اۋىل شارۋاشىلىق ماشينا ـ قۇرالدارىن ساتىپ اكەلىپ قۇمدى تىزگىندەۋ جۇمىسىنا پايدالاندى.

فۇ ججوۋ ءوز كۇشىنە سۇيەنىپ كوشپە قۇمدى بويىسۇندىردى. ول ءۇز الدىنا تەرەك قالامشاسىن جەتىلدىرىپ، جىلىنا 300 ـــ 500 مۇ جەرگە قالامشا وتىرعىزۋعا كەپىلدىك ەتتى. ەگىلگەن اعاش كوبەيگەن سايىن، مۇ قيىن ماسەلەگە اينالدى. ول تۇس ـ تۇعان، دوس ـ جاراندارىنان 800 مىڭ يۋان قارىز اقشا الىپ، توك تارتىپ، 6 ماشينالى قۇدىق قازىپ، اعاشتاردى قالىپتى سۇارىپ تۇردى. قۇمدى تىزگىندەۋ قىزمەتى باربىسىندا، ول "الدىمەن تارتىپ، ونان سوڭ بوگەۋ، بولەكتەرگە ءبولىپ تىزگىندەۋ، الدىمەن وڭايىن، ونان سوڭ قيىنىن ىستەۋ" سىندى شارالاردى قولدانىپ، ءوز الدىنا جەلدى توسىپ، قۇمدى توقتاتۋ ورمانىن ءوسىرىپ، حجيڭ اۋدانىنىڭ اعاش ەگىپ، ورمان وتىرعىزۋ قىزمەتىنە قامبانتى تاجىريبەمەن قامدادى.

فۇ ججوۋدىڭ جەتەكشىلىگىندە، كوپتەگەن قىستاق تۇرعىنى كوشپە قۇمدى تىزگىندەۋ شايقاسىنا ات سالىسىپ، "يۇيگۇڭنىڭ تاۋدى كوشىرۋ" رۋحىمەن 12 مىڭ مۇ قۇمايىتىنعان جەردى وڭادى، 158 مىڭ مۇ ەگىستىك جەر قورعاپ قالدىندى. كەزەكتە، جان بالاسى باسپايتىن قۇمدى ءوڭىر بىرتە ـ بىرتە "اعاش، بۇتا ـ بۇرگەن، ءشوپ ەگىلگەن، ءتۇيىن، بەلدەۋ، بولەكتەر قۇرىلعان" قۇمايىتىنتاۋدان ساقتانۋ جۇيەسى قالىپتاسىپ، 34 كيلومەترلىك جەلدى توسىپ، قۇمدى توقتاتاتىن ۇزىن جاسىل ءدالىز ورناپ، كوشپەلى قۇمنىڭ ۇزدىكسىز ىلگەرىلەۋىن ءونىمدى بوگەدى.

■ ۇزاقتا سوزىلاتىن شايقاس جۇرگىزىپ، مەكەندى قورعايتىن جاسىل قالتقى ورناتتى

قازىر فۇ ججوۋمەن باسقا قىستاق تۇرعىندارىنىڭ بىرگە قۇلشىنۇندا، وڭالعان ءوڭىردىڭ ەكولوگيالىق ورتاسى وزگەشە تۇسكە بولەندى، وسىمدىك جامىلعىسىنىڭ كومكەرۋ كولەمى ەڭ العاشىندا 3%تەن جوعارىلاپ 70% مولشەرىنە كوتەرىلدى، سول ارانىڭ شاعىن كليماتى كورنەكتى جاقسارىپ، جابايى جانۋارلار، وسىمدىك تۇرلەرى جىل سايىن كوبەيىپ، مۇ قاينارىنىڭ ساقتالۋ قۇاتى بىرتىندەپ جوعارىلادى.

2015 ـ جىلى فۇ ججوۋ قۇمايىتىنعان جەردەن 2600 مۇدان استام جەرگە 800 مىڭ تۇپتەن استام اعاش ەكتى، اق تەرەكتەر قۇمدى دالادا بوي سوزدى. اعاشتار وسكەن سوڭ، كوشپە قۇم بىرتىندەپ تىزگىندەلدى، ول ءتىپتى دە ۇلكەن بەكىمگە كەلىپ، 5 جىل ىشىندە سۇدان پايدالانۋ قيىنشىلىعىن جەڭىپ، ءبىر ميللیون ءتۇپ تەرەك ەگىپ، حجيڭ اۋدانىنىڭ اسپانىن ءتىپتى دە اشىق، حجيڭ اۋدانىنىڭ ەكولوگيالىق ورتاسىن ءار ۇلت حالقىنىڭ قونىستانۋىنا ءتىپتى دە ۇيلەسەتىن ەتىپ وزگەرتۋدى جوسپارلادى.

2007 ـ جىلدان 2010 ـ جىلعا دەيىن، فۇ ججوۋ ءۇرتىسى 4 جىل حجيڭ اۋدانىندا ورمان وتىرعىزىپ جاسىلاندىرۋداعى وزات جەگە بولىپ باعالاندى، 2011 ـ جىلى باينعولين موڭعۇل اۆتونومياليق وبلىستىق ورمان وتىرعىزىپ جاسىلاندىرۋداعى وزات جەگە بولىپ باعالاندى، سول جىلى اۆتونوميالىق رايوندىق ورمان وتىرعىزىپ جاسىلاندىرۋداعى وزات جەگە بولىپ باعالاندى ءارى جاسىلاندىرۋ مەدالىمەن ماراپاتتالدى. فۇ ججوۋ جالىندى جىگەرمەن: "جاسىم ۇلعايىپ قالسادا، ءبىراق اعاش ەگۋدى جالعاستىرا بەرەمىن. تاعى 200 مىڭ ءتۇپ اعاش وتىرعىزسام، ومىرىمدە ءبىر ميللیون ءتۇپ اعاش وتىرعىزعان بولامىن!" دەدى.

بۇقارامەن جۇرەگى توعىسقان "شاتىرلى اعاي"

ـــ تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۋدانى قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى بەلدىر ساقشى بولىمشەسىنىڭ ساياسي جەتەكشىسى نادىربەگ اۋازبەگ تۋرالى

ءبىر مەملەكەت تۇعى، ءبىر ادام، ءبىر شاتىر، ءبىر قىزمەت سومكەسى، ءبىر قارلى تاۋ، مىنە بۇل تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۋدانى قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى بەلدىر ساقشى بولىمشەسىنىڭ ساياسي جەتەكشىسى نادىربەگ اۋازبەگتىڭ سوناۋ ءبىر كەزدەگى قىزمەت جانە تۇرمىس ورتاسى ەدى.

■ كەڭسەنى شاتىرعا ورنالاستىردى

بيىل 46 جاستاعى نادىربەگ كىشكەنتاينان تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۋدانىندا تۋىپ ـ وسكەن. تەحنيكۇم تاۋىسىپ قىزمەتكە قاتىناسقاننان كەيىن، بەينەسى كورنەكتى بولاندىقتان، پارتياعا مۇشە بولادى. 2006 ـ جىلى ول تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۋدانى قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى بەلدىر ساقشى بولىمشەسىنە اۋىسىپ كەلىپ، قىزمەت ىستەيدى، كەيىن ساقشى بولىمشەسىنىڭ رابۇت ساقشى ىستەرى كەڭسەسىندە حالىق ساقشىسى مىندەتىن وتەيدى.

رابۇت ساقشى ىستەرى كەڭسەسى تۇرعان جەر تەڭىز دەڭگەيىنەن 3400 مەتردەن استام بيىكتىكتە، وتتەگى تىم سيرەك. 2011 ـ جىلى 6 ـ ايدا قۇرىلعان العاشقى مەزگىلدە، وندا جۇمىس ىستەۋ ورنى جوق بولعاندىقتان، نادىربەگ ەگىنشى ـ مالشىلاردىڭ ۇيىنە جاتىپ جۇرەدى، ول بۇقارانى مالزالاماۋ ءۇشىن، ولار تۇنگى ۇيقىعا باس قويعان شاقتا عانا ۇيگە كىرىپ دەم الادى. اۋداندىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى باسشىلارىنىڭ ماقۇلداۋىن العان سوڭ، نادىربەگ قاراپايىم ءبىر ماقتالى شاتىر تىگىپ الىپ، ۋاقتىشا جۇمىس ىستەۋ ورنى ەتەدى.

رابۇت ساقشى ىستەرى كەڭسەسىنىڭ قاراماعىندا ءوڭىر قارلى بوران ءوتىپ، كلىماتى تىم سۇركەيلى، تۇرمىس شارت ـ جاعدايى توتەنشە جاپالى. نادىربەگ كۇندىز كومەكشى كەزەكشىلەردى ەرتىپ قىزمەت ورىستەتسە، تۇندە شارلاۋ جۇرگىزەدى، ول شولدەسە اۋزىنا ءبىر سىعىم قار سالسا، شارشاسا مۇزداي سۋىق تاس ۇستىندە كوز شىرىمىن الادى. شاتىردا ساقشى ىستەرى قىزمەتىن ىستەگەن كەزدە نادىربەگكە 2 رەت قاتتى تۇماۋ تيەدى، ءبىر رەتىندە قاتتى تۇماۋ وكپە جەلدەنۋ ناۋقاسىنا شالدىقتىرىپ، دەر كەزىندە قۇتقارىلعاندىقتان عانا ءومىرىن ساقتاپ قالادى. ول وسى شاتىردا 14 اي قىزمەت ىستەيدى، جەرگىلىكتى ورىنداعى بۇقارا پەيىلدەنە ونى "شاتىرلى اعاي" دەپ اتايدى. بۇل ونىڭ ومىرىندەگى ۇمىتىلماس ەستەلىك بولىپ قالادى.

■ ەگىنشى ـ مالشىلارمەن تىلەكتەس بولدى

بۇقارالىق قىزمەتتى ىستەۋدە سابىرلىق جانە سۇيىسپەنشىلىك قاجەت. نادىربەگ بۇقارالىق قىزمەتتى شاي دەمدەۋگە بالايدى، "ساقشى ىستەرى كەڭسەسىندەگى حالىق ساقشىسى ەگىنشى ـ مالشىلارمەن بىرىنشى تىلەكتەس بولعاندا عانا، قىزمەت انىعۇرلىم ءساتتى بولادى". جىلدان ـ جىلعا، كۇننەن ـ كۇنگە ۇلاسقان قىزمەت بارىسىندا، ول ءۇزىن ءبىر شىنى "حوش ءىستى شايداي" ەتىپ تولىستىرىپ شىقتى.

قاراماعىندا وڭىردەگى تۇرعىندار كارى ـ جاس دەمەي، نادىربەگتى نازدەپ كەلىپ، ۇلكەن ـ كىشى ىستەرىن ءبىتىرىپ بەرۋدى وتىنگەن كەزدە، ول بار ىنتا ـ پەيىلمەن مۇقيات ماملەدە بولا ءبىلدى. ماسەلەن، ەگىنشى ۇرىپاق ازاماتتىق كۇالىك جاساتقاننان كەيىن، ول ءدال ۋاقتىندا كۇالىكتى ۇيلەرگە جەتكىزىپ بەرەدى؛ جولدا شارلاۋ جۇرگىزگەن شاقتا قايسىر ءۇيدەگى ەسكى قۇلپىتانباي قالعانىن بايقاسا، ەسكىتى جاۋىپ قويادى... ۋاقىت ۇزارا كەلە، قاراماعىندا وڭىردەگى ەگىنشى ـ مالشىلاردىڭ جۇرتقا جاناسىمدى ەكەنىن سەزىپ، وتباسىندا ۇلكەن ـ كىشى ىستەردىڭ بارلىعىندا ونىڭ تورەلىك ايتۋىن جانە جاراستىرۋىن وتىنەدى.

بۇقارانىڭ سەنىمى نادىربەگكە جىگەر ـ قايرات بەردى. بۇل ونى مەن بۇقارانىڭ كوڭىلدەرىن بارعان سايىن توعىستىرا تۇسەدى. قاراماعىندا وڭىردەگى ءاربىر وتباسىنىڭ، ءاربىر ءۇيدەگى جاعدايىن ول بەس ساۋساعىندايى قانىق بىلەدى، كەمىنىڭ وتباسىندا ەرەكشە قامقورلىقتى قاجەت ەتەتىن جەتىم ـ جەسىر قارت بار، كەمىنىڭ وتباسىندا دەر كەزىندە كومەكتەسۋگە ءتىيىستى قينىشىلىق بار، ءتىپتى، قايسى ءۇيدەگى توك جولى ەسكىرىپ كومەسكى قاتەرگە اينالعان، كەمىنىڭ وتباسىنىڭ وتىنى قاي جەرگە جىنالعان، ءبارى ـ ءبارى ونىڭ كوڭىلىندە سايراپ تۇر.

■ بۇقارا قينىشىلىققا جولىققاندا بىلەي دا قاستارىنان تابىلدى

بۇقارامەن ارالاسىپ، تانىستىعى تەرەڭدەگەن سايىن نادىربەگ ساقشى ىستەرى كەڭسەسىنىڭ قىزمەتىن ۇناتىپ قالادى. ول قاراستىلىعىندا وڭىردەگى قىزمەت ءتۇيىنىن ماندىق قورعاۋعا قويىپ، امالىات بارىسىندا بىرتە ـ بىرتە وزىندىك ەرەكشەلىككە يە قىزمەت ءادىسىن تابادى. وتە ـ موتە، سوڭعى جىلدارى ءوز قاراستىلىعىندا وڭىردەگى جىلجىمالى حالىق سانىنىڭ كوپ بولۋىنداي ەرەكشەلىگىنە مەڭزەس، جىلجىمالى حالىق سانىن تىزىمگە الۋدا جىلجىمالى حالىق سانىنىڭ كىم كىنىسى، اۋەسى، بارىس ـ كەلىس شەڭبەرى قاتارلىلارعا دەيىن ەگجەي ـ تەگجەيلى تىزىمدەدى، قاراستىلىعىندا وڭىردەگى حالىق سانى سالىستىرمالى شوعىرلى جەرلەردە 3 جەرگە "امانداق قورعاۋ جاعدايىن قۇلاقتاندىرۋ تاقاتىسىن" ورناتىپ، امانداقتى قورعاۋ ساقتىق ينفورماتسياسى، تۇرعىندارعا ۇندەۋ حات قاتارلى ۇگىت مازمۇندارىن مەرزىمدى ۋاقىتتا جاپسىرىپ تۇردى.

داۋ ـ شارلاردى ءبىر جاقتى ەتۋدە نادىربەگ ءىستى ادامدارداعى پىكىرىنە دەن قويا قۇلاق اسىپ، زاڭ بويىنشا، قيسىندى ءتۇسىندىرىپ، رياسىز پەيىلمەن ەكى جاقتى شىنايى يلاندىردى؛ بۇقارا كومەككە مۇقتاج بولعاندا، ول بارلىق ءادىس ـ امالدى قولدانىپ، مۇمكىندىكتىڭ بارىنشا بۇقاراعا قاتىستى ماسەلەلەردى شەشتى. ونىڭ "قينىشىلىققا جولىققانىڭىزدا نادىربەگ ىلعي دا دا قاستارىڭىزدان تابىلادى" دەگەن ايىندى ۋادەسى قاراماعىندا وڭىردەگى بۇقارانىڭ ەسىنەن كوتەرىلگەنى جوق.

نادىربەگ بۇقارانىڭ ەڭ قاجەت ەتەتىنى تىنىش ءومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك ەتەتىن ورتا ەكەنىن ابدەن بىلەدى، سوندىقتان ول ءادىس ـ شارا قولدانىپ، كوپ بولىپ ساقتانىپ، كوپ بولىپ جونگە سالۋدى بەلسەنە وريىستەتتى. قاراستىلىعىندا وڭىردەگى ساقا پارتيا مۇشەلەرى مەن ساقا كادرلاردىڭ قولداپ ـ قۋاتتاۋىندا ىلگەرىندى ـ كەيىندى 4 حابار بايلانىسشى قاراستىلىعىندا وڭىردەگى مىندەتتى شارلاۋ اتىرەتىنە ىرىقتىلىقپەن قاتىناسۋدى تالاپ ەتتى. وي جۇگىرتۋگە شەبەر ول قىزمەتتىڭ ءتۇيىنىن كۇندىز "قاراۋ"، كەشتە "شارلاۋ"، تۇندە "كۇزەتۋ" سىندى 24 ساعاتتىق تۇتاس كۇن بويىندىق ساقتانۋ ۇلگىسىن جولعا قويدى، قاراماعىندا وڭىردە دەلو تۇىلۋ مولشەرى زور مولشەردە تومەندەپ، قىستاق تۇرعىندارى اراسىندا قايشىلىقتار مەن داۋ ـ شارلار ازايدى. قىرۋار تۇرعىندار ساقشى بولىمشەسىنىڭ باسشىلارىن نازدەي بارىپ: "نادىربەگ شىن ىقلاس، ادال نيەتىمەن حالىق ءۇشىن ناقتى ىستەر ىستەۋدە، سىزدەر ونىڭ قىزمەتىن استە اۋىستىرا كورمەگىزدەر، ول بولعاندىقتان عانا، ءبىز جايلى ۇيقىتايتىن بولدىق" دەدى.

كورىكتى مەكەنىمىزدى ويداعىداي قورعايىق

ءار ۇلت ـــ ءبىر ءۇيلى جان

□ جەمسارى اۋدانى دايۋ قالاشعى پارتىكومىنىڭ ورىنباسار شۇجيى، قالاشىق باستىعى ما ۋييۇڭ

مەن ءۇرىمجى قالاسى ميدۇڭ رايونى ياڭماۋگۇڭ قالاشعىندا شارۋا وتباسىندا دۇنيەگە كەلدىم. ءبىزدىڭ وتباسىمىز كوپ ۇلتتان قۇرالعان ۇلكەن وتباسى: ناعاشى اتام حانزۋ، ناعاشى اپام حۇيزۋ، ناعاشى جەڭگەم ۇيعۇر، جەزدەم حانزۋ، مەنىڭ ايەلىم دە حانزۋ. اكەم قازاق تىلىندە جاتىق سويلەيدى. كوپ ۇلتتان قۇرالعان وتباسى ماعان كىشكەنتايىمنان ءار ۇلتتىڭ بارلىعى مەنىڭ وتباسىمنىڭ ادامى ەكەنىن، وتباسىمداعىلاردىڭ كوڭىلى توعىسىپ، تىنىستاس بولعانىن، ەشكىمنىڭ دە ەشكىمنەن ايرىلمايتىنىن، ارامىزدا قويۋ سۇيىسپەنشىلىك بار ەكەنىن ۇعىندىردى.

كىشكەنە كەزىمدە، ورازا ايت، قۇربان ايتتاردا، قىستاقتاعى ءار ۇلت بالالارى ءبىر ـ ءبىرىنىڭ ۇيىنە قىدىرىپ، فىتاڭ ءىشپ، شەلپەك جەيتىن. ال كوكتەم مەرەكەسى مەن جۇڭچيۇ مەرەكەسىندە، ءار ۇلت بالالارى حانزۋ بالالاردىڭ ۇيىنە بارىپ كامپيت، اي كۇلشە جەيتىن. بالالار ءبىر وتباسىنىڭ ادامدارىنداي قۋانىپ شەكسىز شاتتىقتا بولەنەتىن.

سۇيىسپەنشىلىك ۇلتقا بولىنبەيدى. ءالى ەسىمدە، كىشكەنە كەزىمدە ۇلكەندەر ەگىس جۇمىسىمەن قاربالاس بولعان كەزدە، مەن 3 جاستاعى ىنىممەن بىرگە ۇيدە قالاتىنمىن، قارايتىن ادام جوق ەدى، سوندا انحۇيلىق كورشىمىز سۇن اجەي بىزگە قاراساتىن. 1986 ـ جىلى ءبىزدىڭ ءۇي رەڭسىز تەلەۋيزور ساتىپ الدى، كورشىلەر ءبىزدىڭ ۇيگە تەلەۋيزور كورۋگە كەلگەندە، اكە ـ شەشەم ولاردىڭ الدىنا شەكىلدەۋىك، جەر جاڭعاق سياقتىلاردى قويىپ كۇتەتىن، اۋىلداستار كينو كورگەندەي تەلەۋيزور كورىپ وتىراتىن، سول ءبىر كورىنىس ەرەكشە ىستىق كورىنەدى.

ايەلىم ەكەۋىمىزدىڭ وتباسىن قۇرىپ وتاسقانىمىزعا 12 جىل بولدى، ۇلىم بيىل 8 جاستا. ول شەشەسى ەكەۋىمىزدەن ءۇزدىگى قايسى ۇلت ەكەنىن سۇراعاندا، ءبىز وعان ۇنەمى: "سەن حانزۋسىڭ ءارى حۇيزۋسىڭ، ءبىز بارلىعىمىز جۇڭحۋا ۇلتىمىز" دەيمىز. ءسويتىپ، ۇلىمنىڭ بالا سانا-سىنا ءۇڭ باستان سۇيىسپەنشىلىكتىڭ ۇلتقا بولىنبەيتىندىگىنىن سىڭىردىك.

پارتيانىڭ نۇر ـ شۇعىلاسىندا، مەن بىرتىندەپ پارتيالى باسشى كادر بولدىم. وسى بارىستا، پارتيانىڭ حالىققا تيىمدىلىگى جاساۋ ساياساتىنىڭ جانە از ۇلت كادرلارىن كۇش سالا باۋلۋىنىڭ ارقاسىندا، مەن اۋىل ـ قالاشىق كادرى قىزمەتى ورنىنا شىقتىم ءارى رەفورما جاساۋ، ەسىك اشۋدان بەرى تيانشاننىڭ تۇستىگى مەن تەرىستىگىندە تۇرعان وراسان زور وزگەرىستەرگە كۋا بولدىم.

ۇلتتار ىنتىماعى ـــ شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ جانى. پارتيالى كادر رەتىندە، مەن تۇرعىم بەرىك، تۇىم ايقىن تۇرىدە ۇلتتىق بولشەكتەۋشىلىككە قارسى تۇرىپ، ۇلتتار ىنتىماعىن قورعاپ، ۇلتتار ىنتىماعى مەن قوعام ورنىقتىلىعىنا زيان كەلتىرەتىن بارلىق ءسوز ـ ارەكەتكە باتىل قارسى تۇرىپ، شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن بايماندى تىنىشتىعى باس نىسانىن جۇزەگە اسىرۋعا ناقتى ارەكەتىم ارقىلى ءتيىستى ۇلەسىمدى قوسامىن.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ەلەۋلى ماسەلەلەردى شىكەرىلەي زەرتتەپ، ءبىر سىپىرا كەلەلى شەشىم ـ ورنالاستىرۋلار جاساپ، ەلىمىزدىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋىنا دۇرىس بەتالىس كورسەتتى. بۇل بۇكىل پارتيانىڭ، بۇكىل ەلدىڭ پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارىن باتىل دايەكتىلەندىرگەندىگىنىڭ جەمىسى، جەر ـ جەر، تاراۋلار جوعارى ساپالى داماۋ تالابىنان جانە قامداۋ جاعىندا قۇرىلىمدىق رەفورما نەگىزگى جەلىسىنەن جازباي، ماكرولىق رەتتەۋ ـ مەڭگەرۋدىڭ بەتالىسىن، ريتمىن، سەرپىننەن ءدال يگەرىپ، حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن سىن ـ سايىستارعا لايقتى توتەپ بەرىپ، جوعارى ساپالى داماۋدى پارمەندى ىلگەرىلەتتى. بۇل بۇكىل پارتيادا-عى جولداستار مەن بۇكىل ەلدەگى ءار ۇلت حالقىنىڭ ءبىر نيەتپەن ىنتىماقتاسىپ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋىنىڭ جەمىسى، بۇكىل ەل بوينىشا جوعاردان تومەنگە دەين پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ توڭىرەگىنە تىعىز ىنتىماقتاسىپ، قيىندىقتى ەڭسەرە ورگە ۇمتىلىپ، بەلسەنە العا باسىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارىن جوعارى ساپالى داماۋدى ىلگەرىلەتەتىن تىڭعىلىقتى ارەكەتكە اينالدىرىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋدىڭ جاڭا ناتيجەسىنە قول جەتكىزدى.

امالىات مىنانى تولىق دالەلدەدى: شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارى بۇكىلدەي دۇرىس، پارتيا ورتالىق كوميتەتى كۇردەلى جاعدايدى مەڭگەرە الاتىن مايتالمان قابىلەتكە يە، جۇڭگو ەكونوميكاسى كەمەسىن تولقىن جارا العا باسۋعا باستاي الاتىن ەرەن اقىل ـ پاراساتقا يە، بۇل ءبىزدىڭ بارلىق حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن سىن ـ سايىستاردى جەڭۋىمىزدىڭ وزەگى ـ ارقاۋىمىز، تەمىرقازىعىمىز.

سوڭعى جارتى جىلدا، ءبىز جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىنىڭ جەلىپ قۇتتىقتاۋ قيىمدارىن وتكىزەمىز، ەكونوميكالىق قىزمەتتى ۇيداستىرۋ ءىسىن ءمانى زور. كەزەكتە، ەكونوميكالىق داماۋ ءدوپ كەلگەن حالقارالىق ورتا مەن ەل ءىشى شارت ـ جاعدايىندا تەرەڭ ءارى كۇرەلەۋلى ماسەلەلەردى شىكەرىلەي زەرتتەپ، ءبىر سىپىرا كەلەلى شەشىم ـ ورنالاستىرۋلار جاساپ، ەلىمىزدىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋىنا دۇرىس بەتالىس كورسەتتى. بۇل بۇكىل پارتيانىڭ، بۇكىل ەلدىڭ پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارىن باتىل دايەكتىلەندىرگەندىگىنىڭ جەمىسى، جەر ـ جەر، تاراۋلار جوعارى ساپالى داماۋ تالابىنان جانە قامداۋ جاعىندا قۇرىلىمدىق رەفورما نەگىزگى جەلىسىنەن جازباي، ماكرولىق رەتتەۋ ـ مەڭگەرۋدىڭ بەتالىسىن، ريتمىن، سەرپىننەن ءدال يگەرىپ، حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن سىن ـ سايىستارعا لايقتى توتەپ بەرىپ، جوعارى ساپالى داماۋدى پارمەندى ىلگەرىلەتتى. بۇل بۇكىل پارتيادا-عى جولداستار مەن بۇكىل ەلدەگى ءار ۇلت حالقىنىڭ ءبىر نيەتپەن ىنتىماقتاسىپ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋىنىڭ جەمىسى، بۇكىل ەل بوينىشا جوعاردان تومەنگە دەين پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ توڭىرەگىنە تىعىز ىنتىماقتاسىپ، قيىندىقتى ەڭسەرە ورگە ۇمتىلىپ، بەلسەنە العا باسىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارىن جوعارى ساپالى داماۋدى ىلگەرىلەتتى ارەكەتكە اينالدىرىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋدىڭ جاڭا ناتيجەسىنە قول جەتكىزدى.

شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارى بۇكىلدەي دۇرىس، پارتيا ورتالىق كوميتەتى كۇردەلى جاعدايدى مەڭگەرە الاتىن مايتالمان قابىلەتكە يە، جۇڭگو ەكونوميكاسى كەمەسىن تولقىن جارا العا باسۋعا باستاي الاتىن ەرەن اقىل ـ پاراساتقا يە، بۇل ءبىزدىڭ بارلىق حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن سىن ـ سايىستاردى جەڭۋىمىزدىڭ وزەگى ـ ارقاۋىمىز، تەمىرقازىعىمىز.

سوڭعى جارتى جىلدا، ءبىز جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىنىڭ جەلىپ قۇتتىقتاۋ قيىمدارىن وتكىزەمىز، ەكونوميكالىق قىزمەتتى ۇيداستىرۋ ءىسىن ءمانى زور. كەزەكتە، ەكونوميكالىق داماۋ ءدوپ كەلگەن حالقارالىق ورتا مەن ەل ءىشى شارت ـ جاعدايىندا تەرەڭ ءارى كۇرەلەۋلى ماسەلەلەردى شىكەرىلەي زەرتتەپ، ءبىر سىپىرا كەلەلى شەشىم ـ ورنالاستىرۋلار جاساپ، ەلىمىزدىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋىنا دۇرىس بەتالىس كورسەتتى. بۇل بۇكىل پارتيانىڭ، بۇكىل ەلدىڭ پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارىن باتىل دايەكتىلەندىرگەندىگىنىڭ جەمىسى، جەر ـ جەر، تاراۋلار جوعارى ساپالى داماۋ تالابىنان جانە قامداۋ جاعىندا قۇرىلىمدىق رەفورما نەگىزگى جەلىسىنەن جازباي، ماكرولىق رەتتەۋ ـ مەڭگەرۋدىڭ بەتالىسىن، ريتمىن، سەرپىننەن ءدال يگەرىپ، حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن سىن ـ سايىستارعا لايقتى توتەپ بەرىپ، جوعارى ساپالى داماۋدى پارمەندى ىلگەرىلەتتى. بۇل بۇكىل پارتيادا-عى جولداستار مەن بۇكىل ەلدەگى ءار ۇلت حالقىنىڭ ءبىر نيەتپەن ىنتىماقتاسىپ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋىنىڭ جەمىسى، بۇكىل ەل بوينىشا جوعاردان تومەنگە دەين پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ توڭىرەگىنە تىعىز ىنتىماقتاسىپ، قيىندىقتى ەڭسەرە ورگە ۇمتىلىپ، بەلسەنە العا باسىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارىن جوعارى ساپالى داماۋدى ىلگەرىلەتتى ارەكەتكە اينالدىرىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋدىڭ جاڭا ناتيجەسىنە قول جەتكىزدى.

امالىات مىنانى تولىق دالەلدەدى: شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۋلارى بۇكىلدەي دۇرىس، پارتيا ورتالىق كوميت